

Η Daniela Danna (1967-) είναι φεμινίστρια κοινωνιολόγος από την Ιταλία και δουλεύει στο Πανεπιστήμιο του Μιλάνου. Από το 2001, έχει διδάξει οικονομική κοινωνιολογία, ανάλυση παγκόσμιων συστημάτων, μεθοδολογία των κοινωνικών επιστημών, κοινωνική πολιτική και ιστορία της κοινωνιολογίας. Είναι συγγραφέας πολλών βιβλίων και άρθρων σχετικά με τη βία κατά των γυναικών, τις πολιτικές για την πορνεία, τα ζητήματα των λεσβιών και των

ομοφυλοφίλων, τον πληθυσμό και την αναπαραγωγή.

Έχει ασχοληθεί εκτενώς με το ζήτημα της παρένθετης μητρότητας μέσω πολλών άρθρων, σαν και το παρόν, το οποίο δημοσιεύθηκε τον Φλεβάρη του 2019 στο περιοδικό *Salute e Società* και το οποίο θα μεταφράσουμε σε 2 μέρη λόγω έκτασης. Εξετάζει το ζήτημα και μέσω του βιβλίου της με τίτλο *Contract Children* (2015) όπου τονίζει ότι η ίδια η έννοια της παρένθετης

μητρότητας είναι παραπλανητική γιατί προτείνει πως η «βιολογική μητέρα» δεν είναι αληθινή, αλλά λειτουργεί μόνο ως βοηθητική. Παράλληλα, επισημαίνει ότι οι όποιοι περιορισμοί υπάρχουν ανά τον κόσμο (όπως πχ στην Ολλανδία, όπου δίνονται στην παρένθετη μητέρα κάποιες βδομάδες μετά τη γέννα ώστε να αποφασίσει αν θέλει ή όχι να «δώσει» το παιδί) σιγά-σιγά εξαφανίζονται προς όφελος της γρηγορότερης νομικής αναγνώρισης της παρένθετης μητρότητας.

Μετάφραση

Υποκατάσταση της μητρότητας: ένας δικαστικός θεσμός που βάζει τη συγγένεια στην αγορά

της Daniela Danna

Το άρθρο αυτό διερευνά τους ορισμούς της παρένθετης μητρότητας σε μια διεθνή προοπτική. Οι ορισμοί που εμφανίζονται στις συζητήσεις και τους νόμους ανήκουν σε τέσσερα πλαίσια. Το πρώτο περιγράφει την υποκατάσταση της μητρότητας ως ιατρική τεχνική: πολλοί νόμοι και νομοθετικές προτάσεις δέχονται την παρένθετη μητρότητα μόνο με αυτή τη μορφή. Το δεύτερο την περιγράφει ως δώρο: πολλές χώρες αναγνωρίζουν μόνο την «αλτρουιστική» παρένθετη μητρότητα στους νόμους τους. Το τρίτο την περιγράφει ως «εργασία» ωστόσο, αυτό το μοντέλο, που υποστηρίζεται επίσης από κοινωνικούς επιστήμονες, δεν είναι νόμιμο σε καμία χώρα του κόσμου. Το τέταρτο είναι το πιο επαρκές: η υποκατάσταση της μητρότητας που περιγράφεται ουσιαστικά ως δικαστικός θεσμός που δημιουργεί μια αγορά στην τεκνοθεσία. Στο πλαίσιο αυτό, οι γυναίκες συμφωνούν να δώσουν τα νεογέννητα παιδιά τους σε συμβόλαιο/συμφωνίες πριν από την εγκυμοσύνη. Το πλαίσιο αυτό, το οποίο υιοθετείται σε ορισμένες χώρες, παρουσιάζει μια ολισθηρή πορεία προς την ακύρωση κάθε νομικής σχέσης μεταξύ μητέρας και παιδιού.

Εισαγωγή

Τι είναι η «υποκατάσταση της μητρότητας» ή, όπως συνήθως αναφέρεται «παρένθετη μητρότητα»; Είναι μια τεχνική υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, ένα δώρο, μια δουλειά, μια σύμβαση ή ένας δικαστικός θεσμός; Ποιο από αυτά ορίζει πρωτίστως την παρένθετη μητρότητα; Είναι όλοι οι ορισμοί σωστοί;

Σκοπός του παρόντος άρθρου είναι να παρουσιάσει κριτικά τους διαφορετικούς ορισμούς της «παρένθετης μητρότητας» που χρησιμοποιούνται στο τρέχον ιταλικό πλαίσιο καθώς και σε άλλα εθνικά και διεθνή πλαίσια στη βιβλιογραφία, τους νόμους, τις πολιτικές, τις υποθέσεις-ορόσημα, σε τέσσερα πλαίσια: η παρένθετη μητρότητα ως 1) μια τεχνική υποβοηθούμενης αναπαραγωγής 2) το δώρο της μήτρας 3) μια εργασία 4) ένα συμβόλαιο, δηλαδή ένας νέος δικαστικός θεσμός, καθώς η τεκνοποίηση θεωρείται συνήθως ιδιότητα. Αυτοί δεν είναι απλώς ορισμοί: είναι γραμμένοι στους νόμους και επηρεάζουν την εκπροσώπηση των εμπλεκόμενων κοινωνικών φορέων. Τα πλαίσια αυτά επικαλύπτονται μερικές φορές: το ένα μπορεί να είναι περισσότερο παρόν στους νόμους και ένα άλλο στην άτυπη συζήτηση. Στόχος μου είναι να αναλύσω κριτικά αυτά τα πλαίσια, αντιμετωπίζοντας αντιφάσεις και ανακρίβειες που εμποδίζουν τη συζήτηση, καθώς συχνά υπάρχει μετατόπιση από το ένα πλαίσιο στο άλλο ώστε να παρακαμφθεί η αντίπαλη άποψη. Στόχος μου είναι να αποδείξω ότι μόνο το ερμηνευτικό πλαίσιο «δικαστικός θεσμός» μπορεί να δώσει ικανοποιητικό νόημα σε αυτό το πολύπλευρο φαινόμενο. Αντιπροσωπεύει επίσης το σημείο εκκίνησης στο οποίο τείνουν τα διαφορετικά νομοθετικά πλαίσια. Με την αμφισβήτηση της νομικής αρχής του «mater semper certa est» -κυριολεκτικά, «είμαστε πάντα βέβαιοι για το ποια είναι η μητέρα»- δημιουργείται μια αγορά, στην οποία η τεκνοποίηση και η μητρότητα (συγκεκριμένα, τα νεογέννητα παιδιά) μπορούν να πωληθούν και να αγοραστούν. Μόλις εδραιωθεί η αγορά, η τιμή θα καθοριστεί από την προσφορά και τη ζήτηση, καθώς και οι συνθήκες εργασίας της παρένθετης, τα δικαιώματά της και το τι δικαιούται να αποφασίζει κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης της. Κατά συνέπεια, υπάρχουν μόνο δύο πιθανές πολιτικές στάσεις: είτε η δημιουργία αυτού του δικαστικού θεσμού, στον οποίο αναφερόμαστε τεχνικά ως «υποκατάσταση της μητρότητας», είτε η πλήρης απόρριψή του προκειμένου να διατηρηθεί η προαναφερθείσα αρχή σύμφωνα με την οποία η γυναίκα που γεννά το παιδί είναι πάντα η μητέρα του.

1. Τεχνική υποβοηθούμενης αναπαραγωγής

Αρκετοί αναφέρονται στην παρένθετη μητρότητα σαν να είναι μια «τεχνική» για ζευγάρια στα οποία η γυναίκα είναι υπογόνιμη, παραπέμποντας στην ετερόλογη τεχνητή γονιμοποίηση¹ που εφαρμόζεται σε περιπτώσεις ανδρικής υπογονιμότητας. Ένα γυναικείο σώμα που είναι ικανό να αναπαραχθεί, θεωρείται ως μια «θεραπεία» για άλλες γυναίκες που δεν μπορούν

να αποκτήσουν παιδιά. Αλλά η μόνη τεχνική που χρησιμοποιείται (αν χρησιμοποιείται) είναι η εξωσωματική γονιμοποίηση: οι γιατροί μπορούν να εισάγουν έμβρυα που προέρχονται από άλλους στην «παρένθετη μητέρα». Ακολουθεί μια εγκυμοσύνη, όπως όλες οι άλλες εγκυμοσύνες, αν και πιο δύσκολη, καθώς το έμβρυο είναι εξ ολοκλήρου ξένο από γενετική άποψη και η εγκυμοσύνη δεν είναι απλά μια «τεχνική». Επιπλέον, η εξωσωματική γονιμοποίηση δεν χρησιμοποιείται πάντα: οι πρώτες περιπτώσεις στις ΗΠΑ δεν συνεπάγονταν τη χρήση του ωαρίου της «πελάτισσας» και ένα μεγάλο μέρος των παρένθετων μητέρων σήμερα προκύπτει από *in vivo* σπερματέγχυση.

Αρκετά κράτη ή πολιτείες αναφέρονται στην παρένθετη μητρότητα μέσα στο νομικό πλαίσιο για την υποβοηθούμενη αναπαραγωγή: η Αρμενία, η Λευκορωσία, η Βραζιλία, η Κολομβία, η Γεωργία, η Ελλάδα, το Ισραήλ, η πολιτεία του Ταμπάσκο και της Σιναλόα στο Μεξικό, η Νέα Ζηλανδία, η Πορτογαλία και η Ουκρανία. Στην Ολλανδία οι γιατροί αποφασίζουν για τις αιτήσεις που υποβάλλονται, βάσει του νόμου του 1999, *Οδηγίες της Εταιρείας Μαιών και Γυναικολόγων*. Γράφουν όμως ότι η παρένθετη μητρότητα είναι μια τεχνική που απογυμνώνει τη «φορέα» από την ανθρώπινη ταυτότητά της, και υποβιβάζεται σε εργαλείο. Στην πραγματικότητα, πέρα από την Ολλανδία και τη Νέα Ζηλανδία, όλες οι παραπάνω χώρες, πρώτα απαγορεύουν στις γυναίκες να αναγνωρίσουν το παιδί που κυοφορούν και μετά τους επιτρέπουν να πληρωθούν. Στην Ολλανδία, αντίθετα, επιτρέπεται να καλυφθούν μόνο τα έξοδα που συνδέονται με την εγκυμοσύνη (ρούχα μητρότητας, συμπληρώματα διατροφής κ.λπ.). Στη Νέα Ζηλανδία, ο νόμος του 2004 για την ανθρώπινη υποβοηθούμενη αναπαραγωγική τεχνολογία (Human Assisted Reproductive Technology Act) δεν απαγορεύει όλες τις πληρωμές: απαγορεύει την «αμοιβή», αλλά επιτρέπει την αποζημίωση της «απώλειας οικονομικού κέρδους». Ωστόσο, υπάρχουν ενδείξεις για «κρυφές» πληρωμές και πολλοί διαμαρτύρονται ότι οι περιοριστικοί όροι της «αλτρουιστικής παρένθετης μητρότητας» ωθούν τους Νεοζηλανδούς να αναζητήσουν παρένθετες στη διεθνή αγορά (αλλά ακόμη και οι Καλιфорνέζοι -όπου δεν συντρέχουν τέτοιοι λόγοι- το κάνουν για να γλυτώσουν λεφτά).

Με αυτές τις δύο εξαιρέσεις, η σύνδεση μεταξύ της εγκύου γυναίκας και του εμβρύου ορίζεται ως μια σχέση νομικής αποξένωσης[1].

Ας δούμε πιο αναλυτικά κάποια χαρακτηριστικά της. Στο Ισραήλ το 1996, ο νόμος για την κύηση βάση συμβολαίου (Embryo Carrying Agreement Act) θέσπισε μια επιτροπή η οποία αξιολογεί τις συμφωνίες που συνάπτονται τόσο μεταξύ ετεροφυλόφιλων ζευγαριών που διαμένουν στο Ισραήλ και στις οποίες η γυναίκα είναι υπογόνιμη όσο και σε περιπτώσεις ανύπαντρων γυναικών (στη συνέχεια εγκρίθηκαν επίσης οι συμφωνίες με παντρεμένες γυναίκες που ήταν διαθέσιμες). Η πληρωμή αποζημιώνει τη μέλλουσα μητέρα για τον πόνο και την ταλαιπωρία, την απώλεια εισοδήματος, τα έξοδα του ταξιδιού, τα ρούχα, τη βοήθεια στο σπίτι, τη διατροφή του παιδιού και για δέκα ώρες προσωπικής νομικής συμβουλευτικής. Όλα τα μέρη της συμφωνίας αξιολογούνται από ψυχολόγο και κοινωνικό λειτουργό. Η κλινική εικόνα του σώματος της εγκύου αποτελεί ιδιοκτησία των «πελατών» - ο γιατρός των πελατών αποφασίζει για τις εξετάσεις, τα φάρμακα, και την έκτρωση, η οποία αναφέρεται ως «επιλεκτική μείωση»².

Στην Ελλάδα, η διαδικασία θεωρείται ως μια θεραπεία για την αδυναμία -ακόμη και μιας γυναίκας που είναι ανύπαντρη- να κυοφορήσει ένα παιδί. Η αίτηση που κατατίθεται αφορά μια φίλη ή συγγενή και πρέπει να εγκριθεί από ένα δικαστήριο, το οποίο θα κληθεί να αξιολογήσει τη γνησιότητα του αλτρουισμού της δυνητικής φορέα στη βάση γραπτών δηλώσεων. Ενώ σε κάποιες περιπτώσεις έχουν επικυρωθεί συμβόλαια και μετά τη γέννηση. Η μέγιστη πληρωμή είναι 10.000 ευρώ, αλλά είναι γνωστό ότι δίνονται μαύρα περισσότερα χρήματα, κι αυτό γιατί στην Ελλάδα η παρένθετη μητρότητα συμβαίνει τόσο σε νόμιμα όσο και σε παράνομα πλαίσια. Οι μισές από τις γυναίκες που προσφέρονται να κυοφορήσουν παιδιά δεν είναι Ελληνίδες και παρουσιάζονται ως οι «καλύτερες φίλες» της μητέρας που υποβάλλει την αίτηση. Πρέπει να υποβληθούν σε ψυχολογική αξιολόγηση και δεν μπορούν να «βρεθούν» σε καμία άλλη κατάσταση εκτός από το να «δώσουν» το μωρό. Μέχρι στιγμής, τα δικαστήρια έχουν απορρίψει τα αιτήματα των ανύπαντρων ανδρών, οι οποίοι στη συνέχεια διαμαρτύρονται για διακρίσεις σε βάρος τους.

Το 2006, η Ουκρανία εισήγαγε την παρένθετη μητρότητα εφαρμόζοντας την απόλυτη ισότητα των φύλων: μια τροποποίηση του άρθρου 123 του Οικογενειακού Κώδικα θεώρησε την παρένθετη μητρότητα ως το τέλει ισοδύναμο της τεχνητής γονιμοποίησης λόγω ανδρικής υπογονιμότητας. Η «φορέας» πρέπει να παραιτηθεί από το παιδί, καθώς προέρχεται από το ωάριο της συζύγου.

Αυτό το πλαίσιο πάντα αφαιρεί από τις μητέρες την ευκαιρία να αμφισβητήσουν τη συμφωνία ώστε να συνεχίσουν τη μητρική τους σχέση με το νεογέννητο, πράγμα που αποτελεί μια πράξη τεράστιας σκληρότητας. Μια διεθνής αγορά έχει ανοίξει σε χώρες στις οποίες δεν υπάρχει ρήτρα που να αφορά τη διαμονή του αγοραστών. Στην Ουκρανία, η αγορά ανθεί και είναι ανοικτή στο διεθνές εμπόριο. Στην Ελλάδα, οι κλινικές διαφημίζονται σε πολλές

γλώσσες. Στη Γεωργία, χρησιμοποιούνται συχνά νέες άνεργες γυναίκες. Ακόμη και στο Ισραήλ, η παρένθετη μητρότητα έχει γίνει δουλειά: σύμφωνα με την εθνογραφική μελέτη του Τίμαν (2010), οι Ισραηλινές παρένθετες μητέρες είναι «επαγγελματίες» στο να είναι πλήρως συναισθηματικά αποστασιοποιημένες από το «εντεταλμένο παιδί» που μεγαλώνει στο σώμα τους για παράδειγμα, δεν καίδουν πλέον τη φουσκωμένη κοιλιά τους μετά τις πρώτες κινήσεις του εμβρύου και, όταν γεννούν, επιλέγουν την καισαρική τομή. Στην Ολλανδία, όπου ελάχιστα παιδιά γεννιούνται σύμφωνα με τις επικυρωμένες συμφωνίες, γίνεται όλο και περισσότερο κοινωνικά αποδεκτό για τους ανθρώπους να πηγαίνουν στο εξωτερικό και να αποκτούν παιδί. Έτσι, το 2017 οι κατευθυντήριες γραμμές συμπεριέλαβαν τα ομοφυλόφιλα ζευγάρια καθώς και γυναίκες που διατρέχουν μικρότερους κινδύνους κατά την εγκυμοσύνη.

Σε αυτό το πλαίσιο, το άρθρο 12 παράγραφος 6 του ιταλικού δικαίου 40/2004 (Κανόνες σχετικά με το θέμα της ιατρικής υποβοηθούμενης γονιμοποίησης), απαγορεύει τη δημιουργία, την οργάνωση ή τη διαφήμιση παρένθετης μητρότητας. Το αποτρεπτικό μέτρο απευθύνεται σε τρίτους -συγκεκριμένα στους γιατρούς- στους οποίους απευθύνεται πρωτίτως ο νόμος. Η τεκνοποίηση στην Ιταλία εξακολουθεί να μην είναι διαθέσιμη μέσω συμφωνίας ή συμβολαίου, διότι πρόκειται για μια ιδιότητα, όπως τονίζει το Συνταγματικό Δικαστήριο στην απόφαση αριθ. 272 της 28.12.2017.

2. Δώρο

Στην Ιταλία τα τελευταία δέκα χρόνια, η παρένθετη μητρότητα περιγράφεται ως «δώρο», με σύνθημα «η αγάπη είναι αυτό που κάνει μια οικογένεια», που προωθείται από την ένωση ομοφυλόφιλων ανδρών και γυναικών γονέων που σχηματίζουν «οικογένειες ουράνιου τόξου», των οποίων η πρόταση για τη ρύθμιση εμπίπτει στο πλαίσιο του αυστηρά δεσμευτικού συμβολαίου. Μέσα σ' αυτό το ερμηνευτικό πλαίσιο, ο ρόλος της γυναίκας «φορέα» εξυμνείται ως η (γενναϊόδωρη) έκφραση του γυναικείου αυτοπροσδιορισμού. Οι γυναίκες που προσφέρουν τον εαυτό τους αναφέρονται ως «φορείς» αυτού του δώρου (υπό την προϋπόθεση ότι δεν αλλάζουν γνώμη για την παράδοση του παιδιού μόλις αυτό γεννηθεί). Η λέξη «δώρο» αναφέρεται τόσο στο δώρο της μήτρας όσο και στο δώρο του νεογέννητου. Σ' αυτό το πλαίσιο, τα νεογέννητα παιδιά που περιγράφονται, δεν βρίσκονται στο επίκεντρο -χάνουν το δικαίωμά τους στη συνέχεια της οικογενειακής ζωής (Σύμβαση του 1989 για τα δικαιώματα της παιδικής ηλικίας-Σύμβαση της Χάγης του 1993 για την προστασία των ανηλίκων και τη συνεργασία στο θέμα της διεθνούς υιοθεσίας). Περιπτώσεις στις οποίες οι «φορείς» επιθυμούν να αναγνωριστούν ως μητέρες δεν εξετάζονται: όταν συμβαίνει αυτό, η αυτοδιάθεση δεν προστατεύεται πλέον.

Η Ragoné, μια συγγραφέας που έχει μελετήσει διεξοδικά την παρένθετη μητρότητα στις ΗΠΑ, όπου η θεματική του δώρου χρησιμοποιείται εδώ και καιρό από τα πρακτορεία που προσελκύσουν δυνητικές «φορείς», λέει: «Η προβολή της παρένθετης μητρότητας ως της απόλυτης πράξης αγάπης χρησιμεύει

για να εξουδετερώσει συμβατικές ή παραδοσιακές διαδεδομένες απόψεις ότι η διατήρηση και η ανατροφή του παιδιού είναι ο καλύτερος τρόπος για να δείξει κανείς την αγάπη του στο παιδί που γέννησε».

Χρησιμοποιώντας το νομικό πλαίσιο του «δώρου», κάποια κράτη αναγνωρίζουν την παρένθετη μητρότητα, αλλά μόνο αν έχει «αλτρουιστικό» χαρακτήρα, ώστε να αποφευχθεί οποιαδήποτε μορφή εμπορευματοποίησης. Αυτό συμβαίνει στην Αυστραλία, σε ορισμένες επαρχίες του Καναδά[2], στη Μεγάλη Βρετανία, στη Νότια Αφρική (ακόμη και η Ελλάδα αυτοπροσδιορίζεται ως χώρα «αλτρουιστικής παρένθετης μητρότητας»). Ορισμένες από αυτές τις χώρες ανησυχούν επίσης για το δικαίωμα της «φορέα» να αναγνωρίζεται το παιδί της μετά τη γέννηση, αφού δεν χρειάζεται να παραδώσει την τεκνοθεσία πριν από την πραγματική ύπαρξη του νεογέννητου. Το «δώρο», ωστόσο, δεν είναι ποτέ δωρεάν: σε όλες αυτές τις χώρες, η πληρωμή γίνεται με την ετικέτα «αποζημίωση των εξόδων» με το μεγαλύτερο μέρος αυτής να αφορά τη λεγόμενη «απώλεια οικονομικού κέρδους» της μητέρας που πληρώνεται. Οι ισχύουσες συμφωνίες που αφορούν την παράδοση του νεογέννητου είναι επίσης δεσμευτικές στη Νότια Αφρική και στον Καναδά (και στην Ελλάδα) και τα αυστραλιανά και βρετανικά δικαστήρια έχουν λάβει αποφάσεις οι οποίες είναι αντίθετες με τη θέληση των μητέρων που αλλάζουν γνώμη και δεν θέλουν να εγκαταλείψουν το νεογέννητό τους. Αυτό δομεί την παρένθετη μητρότητα με τις ίδιες αμετάκλητες δεσμεύσεις των χωρών που την αναφέρουν ως «εμπορική» προσπάθεια. Ο Καναδάς παρέχει πρόσβαση στην παρένθετη μητρότητα σε μη κατοίκους ενώ η νομική εμπειρογνώμονας Yasmine Ergas επισημαίνει πώς καμία αλληλεγγύη δεν μπορεί να υπάρξει μεταξύ ξένων. Η Νότια Αφρική χορηγεί νόμιμα τη λεγόμενη «διπλή δωρεά» με ένα επιχείρημα κατά των διακρίσεων: δεν υπάρχει απόδειξη ότι η ευημερία ενός παιδιού διασφαλίζεται από το γεγονός ότι ένα παιδί συγγενεύει γενετικά με έναν από τους εκούσιους γονείς του: «αυτό συνιστά προσβολή για όλες εκείνες τις οικογένειες που δεν έχουν γενετική σχέση γονέα-παιδιού». Πρέπει να επισημανθεί ότι για τα παιδιά που περιμένουν να υιοθετηθούν επιδεινώνεται αρκετά η κατάσταση, δεδομένου ότι «η διπλή δωρεά» είναι από μόνη της μια μορφή υιοθεσίας που θα μπορούσε να αντικαταστήσει την υφιστάμενη μορφή.

Στις περισσότερες περιπτώσεις, αυτά τα κράτη έχουν μετατοπιστεί από μια αρχική πρόσληψη της «παρένθετης μητρότητας» ως ελεύθερης και «αλτρουιστικής» υπηρεσίας σε μια έννοια υπηρεσίας επί πληρωμή με υποχρεωτική την παράδοση του παιδιού. Είναι πιθανό ότι και όλα τα άλλα κράτη θα κινηθούν προς αυτή την κατεύθυνση. Στην Αυστραλία, η παρένθετη μητρότητα εισήχθη το 2004 (προς το παρόν, μόνο η Βόρεια Επικράτεια δεν έχει νόμο που να τη ρυθμίζει και η Βικτόρια αναφέρεται στην παρένθετη μητρότητα ως τεχνική υποβοηθούμενης γονιμοποίησης). Όλα τα εμπλεκόμενα μέρη πρέπει να υποβάλλονται σε ψυχολογική «θεραπεία» (για να ενισχυθεί η πεποίθηση ότι η γυναίκα που γεννάει δεν είναι η μητέρα), τα συμβόλαια δεν είναι εκτελεστέα

και η καταγωγή αποκτάται μέσω της υιοθεσίας με «αίτημα απόκτησης καταγωγής». Μόνο «εύλογα έξοδα που συνδέονται με την εγκυμοσύνη» μπορούν να αποζημιωθούν, με το «εύλογα» να σημαίνει ότι είναι βιώσιμα και επαληθεύσιμα. Επίσης, τέσσερις πολιτείες της Αυστραλίας περιλαμβάνουν την «αποκατάσταση της οικονομικής ζημίας». Υπάρχει η πίεση να εισαχθεί η ελεύθερη διαπραγμάτευση της αποζημίωσης μεταξύ ατόμων, χωρίς επίβλεψη, καθώς πολλοί Αυστραλοί ταΐζουν τις ασιατικές αγορές. Οι αριθμοί έχουν ως εξής: 19 παιδιά που γεννήθηκαν «αλτρουιστικά» σε αυστραλιανό έδαφος και 269 «εισαγόμενα». Η διενέργεια εμπορικής παρένθετης μητρότητας στην οποιαδήποτε χώρα θεωρείται ως μέσο αντιμετώπισης της διεθνούς εκμετάλλευσης. Φυσικά, μόνο αν οι Αυστραλές γυναίκες προσφέρουν ινδικές τιμές, αλλιώς η διεθνής εκμετάλλευση θα συνεχιστεί. Όσον αφορά το δικαίωμα της μητέρας να συνεχίσει τη σχέση της με το νεογέννητο, αυτό έχει επίσης καταπατηθεί επανειλημμένα. Παρά την πανηγυρική απαγόρευση της εμπορικής παρένθετης μητρότητας, το 2009 ένα αυστραλιανό δικαστήριο αρνήθηκε να δώσει πίσω το παιδί της σε μια βιολογική μητέρα από την Νότια Αφρική, με βάση το δικαίωμα της επιμέλειας που της εγγυάται η νότιο-Αφρικανική νομοθεσία. Ο δικαστής επεσήμανε ότι η παρένθετη μητέρα είχε πληρωθεί για τις υπηρεσίες της και ότι δεν υπήρχαν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι η επιστροφή στη μητέρα θα ωφελούσε το παιδί. Το 2012, μια γυναίκα αναγκάστηκε να παραδώσει το παιδί της σε ένα ζευγάρι ομοφυλόφιλων στο οποίο είχε δεσμευτεί να δώσει το παιδί.

Από το 2004, μόνο η «αλτρουιστική» παρένθετη μητρότητα επιτρέπεται στον Καναδά, αλλά η λεγόμενη «απώλεια» οικονομικού κέρδους περιλαμβάνεται στα επιστρεπτέα έξοδα στις τρεις επαρχίες στις οποίες ασκείται. Η υποχρέωση παραχώρησης του νεογέννητου τέκνου μπορεί να καθοριστεί μέσω προγεννητικών εντολών στη Βρετανική Κολούμπια και το Οντάριο, σε περίπτωση που η μητέρα θελήσει να κρατήσει το παιδί μετά τη γέννηση. Οι κλινικές και οι δικηγόροι πληρώνονται σύμφωνα με το νόμο. Απαγορεύεται να πληρώνονται τα πρακτορεία, αλλά η απαγόρευση αυτή μένει μόνο στα χαρτιά. Ακόμη και όταν πρόκειται για κλινικές, το πλαίσιο του δώρου εμφανίζεται για την προσέλκυση δυνητικών μητέρων επί πληρωμή.

Το πλαίσιο του δώρου χρησιμοποιήθηκε επίσης από μια επιτροπή κριτών στο Τρέντο της Ιταλίας για να εγκρίνει ένα πιστοποιητικό γέννησης που αναφέρει δύο άνδρες αλλά δεν αναφέρει την μητέρα (φυσική ή βιολογική μητέρα, όχι κοινωνική μητέρα). Η αιτιολόγηση αυτής της απόφασης ήταν ότι, στον Καναδά, η παρένθετη μητρότητα αποτελεί δώρο που δίνεται δωρεάν. Ωστόσο, αυτό δεν είναι ακριβώς αληθές: η «αποζημίωση των εξόδων» είναι αξιοσημείωτη.

Στη Μ. Βρετανία, ο νόμος του 1985 για τις συμφωνίες παρένθετης μητρότητας θεωρείται πλέον παρωχημένος. Το βρετανικό κοινοβούλιο προσλαμβάνει την παρένθετη μητρότητα σαν να πρόκειται για μια «μέθοδο». Η προτεινόμενη μεταρρύθμιση επιθυμεί να νομιμοποιήσει τη διαμεσολάβηση και να αφαιρέσει από τις αμειβόμενες μητέρες την δυνατότητα να αναγνωρίσουν τα παιδιά τους. Από το 2008, μετά την υπόθεση *Re X & Y³* κάθε μορφή πληρωμής γίνεται επίσημα αποδεκτή. Ενώ από το 2010 τα νεογέννητα μωρά, των οποίων οι υποθέσεις αμφισβητούνται, αποδίδονται βάσει του «υψηλότερου συμφέροντος για το παιδί», γεγονός που οδήγησε στο χωρισμό δύο μητέρων από τα κοριτσάκια τους ηλικίας 15 και 6 μηνών αντίστοιχα.

Στην Ιταλία, μόλις εξηγήθηκε στην πλειοψηφία ότι η παρένθετη μητρότητα δεν είναι μια πράξη *χάρης και αγάπης του Θεού*, ορισμένοι άρχισαν να εξετάζουν θετικά την πρακτική αυτή ως πηγή πληρωμής για τις γυναίκες, ανάλογη με τη λεγόμενη «σεξεργασία».

[1] Ωστόσο, η Νομική Επιτροπή της Νέας Ζηλανδίας (2004) πρότεινε την κατάργηση του *mater semper certa est*.

[2] Αυτό θα ίσχυε ουσιαστικά για ολόκληρο τον Καναδά: καθώς πρόκειται για ομοσπονδιακό κράτος όπως η Αυστραλία και η ΗΠΑ, το μόνο που χρειάζεται να κάνουν οι κάτοικοι είναι να πάνε σε άλλη επαρχία για να αποφύγουν τυχόν απαγορεύσεις.

1. [στμ] Η ετερόλογη τεχνητή γονιμοποίηση είναι η τεχνητή γονιμοποίηση για την οποία χρησιμοποιείται γεννητικό υλικό προσώπου πέρα από το «ζευγάρι».
2. [στμ] Η διαδικασία κατά την οποία η μητέρα επιλέγει να αφαιρέσει ένα ή περισσότερα έμβρυα σε περιπτώσεις πολλαπλής κυοφορίας.
3. [στμ] Η υπόθεση αυτή είναι emblematicή καθώς η θετή μητέρα του παιδιού ζήτησε την ανάκληση της αίτησης υιοθεσίας ύστερα από αίτημα του παιδιού αλλά και της μητέρας που το γέννησε. Μπορείτε να διαβάσετε αναλυτικά για την υπόθεση στον παρακάτω σύνδεσμο: https://assets.caselaw.nationalarchives.gov.uk/ewhc/fam/2024/1059/ewhc_fam_2024_1059.pdf